

Analýza vplyvov na životné prostredie

V prípade, že je predkladaný materiál posudzovaný podľa Zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (EIA/SEA), tak nie je nutné vyplňať túto analýzu. Proces EIA/SEA nahrádza Analýzu vplyvov na životné prostredie podľa Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov. Túto informáciu je potrebné uviesť v Doložke vybraných vplyvov a v Poznámkach uviesť odkaz na proces. Pred predložením do PPK je však nutné mať Záverečné stanovisko z EIA/SEA procesu.

5.1 Ktoré zložky životného prostredia (najmä klimatickú zmenu, ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy) budú predkladaným materiálom ovplyvnené, a aký bude ich vplyv?

(Typ, veľkosť a rozsah vplyvu. Popíšte základné vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia)

Predkladaný materiál nebude posudzovaný v procese EIA/SEA, z uvedeného dôvodu je spracovaná táto analýza vplyvov na životné prostredie. Vplyvy na životné prostredie je možné identifikovať v časti AP v prioritnej oblasti Bývanie a Zamestnanosti. Aktivita v týchto prioritných oblastiach predpokladajú prevažne nepriame avšak pozitívne vplyvy na viaceré segmenty životného prostredia a to s odkazom na § 3 písm. a) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/>.

Odhaduje sa, že posúdenie miery nepriamych dopadov na životné prostredie bude vysoké, aj keď je potrebné uviesť, že bude závisieť od miery implementácie jednotlivých navrhovaných aktivít.

Primárne sa predkladaný materiál v časti AP Bývanie venuje otázkam vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom pod nelegálnymi stavbami. Ide o nadväzujúce a pokračujúce aktivity z Akčných Plánov 2022 – 2024. Od úspešnosti implementácie NP Asistencie pri vysporiadaní právnych vzťahov k pozemkom bude závisieť do budúcnosti ako a či bude budovaná základná technická infraštruktúra. Ide o odstránenie jednej z hlavných prekážok pri jej budovaní a tým je vlastníctvo pozemkov, kde sa má stavba vybudovať. Zvyšuje sa aj počet rodín, ktoré môžu nadobudnúť statusu legálneho vlastníctva stavby (získanie legálneho bývania) či nájomného bývania pre stovky obyvateľov žijúcich vo vylúčených komunitách. Proces vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom je časovo a legislatívne dlhodobý a náročný. Neopomenuteľným faktom je, že nehnuteľnosti sa nachádzajú tak v intravilánoch ako aj v extravilánoch obcí. V prípadoch výstavby bytových ale aj rodinných domov ide o pôdu, kde sa k výstavbe vyjadruje aj pozemkový odbor príslušného úradu verejnej správy, v prípade investičných aktivít si vyjadrenia súhlasy vyžaduje samotná stavebná legislatíva. V prípade aktivít týkajúcich sa asistencie pri vysporiadaní právnych vzťahov k pozemkom sa predpokladá výrazný aj keď nepriamy vplyv na všetky zložky životného prostredia.

Dôležitá je aj aktivita týkajúca sa aplikácie novej legislatívy v oblasti územného plánovania a výstavby, v aplikačnej praxi bez platných územných plánov nebude možné do budúcnosti realizovať výstavbu ani v tzv. malých obciach, ktoré doteraz nemali povinnosť mať spracované územné plány. Oblasť územného plánovania a výstavby sa dotkne investičných aktivít, ktoré sú uvedené v AP.

5.1.1 Vplyvy na ovzdušie (množstvo očakávaných navýšených alebo ušetrených emisií ovzdušia znečisťujúcich látok):

Akčný Plán Bývanie na roky 2025 – 2027 sa venuje aj otázke ovzdušia, resp. ochrany ovzdušia a to prostredníctvom vzdelávacích aktivít, ktoré v spolupráci so Slovenskou Agentúrou životného prostredia budú prebiehať na území Banskobystrického kraja. Jedná sa o prevenčné vzdelávacie aktivity, ktorých cieľom je dlhodobá edukačná a prevenčná činnosť venovaná otázkam nakladania s odpadom, rizikám spaľovania odpadu, správnym technikám vykurovania a pod.

Akčný plán Bývanie obsahuje aktivity, ktoré sa venujú aj analýze aktuálneho dopadu spaľovania odpadov na ovzdušie. Dopad energetickej chudoby či environmentálnej nespravodlivosti o vylúčených lokalitách je extrémny. V rámci AP Bývanie sa plánuje spracovanie a vydanie dopadových štúdií, ktoré sa budú týkať fenoménu energetickej chudoby, jednak budú slúžiť pre terénnych pracovníkov obcí a verejnosti, ich cieľom bude pripraviť podklady pre prijímanie nových efektívnych opatrení či nastavovania výziev v tejto oblasti. Časť aktivít z AP Bývanie (napr. výsadba stromov a alejí) prinesie efekt s odstupom viacerých rokov.

5.1.2 Vplyvy na vodu vrátane odpadových vôd (množstvo pitnej a úžitkovej vody, akým spôsobom a odkiaľ budú vodné zdroje získavané, množstvo a spôsob likvidácie/nakladania s odpadovými vodami a pod.):

Voda / budovanie vodnej a kanalizačnej infraštruktúry je dôležitou súčasťou AP Bývanie. Oblasť sa bude týkať okrem iného aj vybudovania kanalizačných sietí v obciach do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch. Samotné budovanie vodovodov ako aj kanalizačnej siete budú mať priamy pozitívny vplyv na zlepšenie životného prostredia v dotknutých lokalitách a to v časti ako je napríklad likvidácia splaškov, ochrana spodných vôd ale aj v oblasti týkajúcej sa eliminácie spaľovania odpadu.

5.1.3 Vplyvy na pôdu a horninové prostredie:

Jednou z aktivít bude, ako už vyššie spomínaná výsadba stromov, pomocou projektu LIFE IP Ministerstva životného prostredia.

Samotná podpora aktivít smerujúcich k zlepšovaniu životného prostredia formou výsadby alejí a stromoradií aj príslušníkmi vylúčených komunit, spájanie majority a minority spoločnými aktivitami bude mať dlhodobý vplyv na horninové a pôdne prostredie.

5.1.4 Vplyvy na organizmy:

Nepredpokladajú sa, Akčný Plán Bývanie sa zameriaval na oblasti infraštruktúry, ovzdušia, vody, environmentálnej nespravodlivosti, edukácie, energetickej chudoby a odpadov.

5.1.5 Vplyvy na odpady (koľko akého druhu odpadu bude prijatím a realizovaním predkladaného materiálu produkované, ako s ním bude nakladané a ako prispeje materiál k rozvoju a posilneniu obehovej ekonomiky):

Vplyv na odpady sa predpokladá cez vzdelávacie aktivity, ktoré majú smerovať k úplnej eliminácii tzv. „kúrenia odpadom“, ochranu ovzdušia ale aj aktivity smerované k zníženiu

podielu obyvateľov vylúčených komunit, ktorí dnes spadajú pod označenie energetickej chudoby.

AP Bývanie zahŕňa aj aktivity, ktoré sa venujú realizácii preventívno-výchovných prednášok a školení v oblasti požiarnej prevencie, separovania odpadov a odpadového hospodárstva pre zamestnancov z tzv. pomocných profesií. Jednou z priorít AP Bývanie je aj zorganizovanie školení v oblasti udržateľného rozvoja a odpadového hospodárstva zamerané na zvyšovanie povedomia príslušníkov MRK a zvyšovanie povedomia v oblasti udržateľného rozvoja formou vzdelávania pedagogických zamestnancov.

5.2 Bude mať predkladaný materiál vplyv na chránené územia a ak áno, aký?

Na území Slovenskej republiky je aktuálne vyhlásených 9 národných parkov a 14 chránených krajinných oblastí. Niektoré rómske osídlenia sa nachádzajú priamo alebo v tesnej blízkosti chránených území, v blízkosti biocentier či biokoridorov regionálneho a nadregionálneho významu a súčastí systému NATURA 2000. Je všeobecne známe, že v blízkosti niektorých osídlení sa dlhodobo tvoria environmentálne záťaže v podobe čiernych skládok komunálneho odpadu, ktoré znečisťujú lokálne zdroje povrchovej vody.

Aktivity sú určené samosprávam, no nie je vopred možné identifikovať konkrétnych žiadateľov. Odhaduje sa však, že predložený dokument bude mať priamy vplyv na dotknuté chránené územia či oblasti, ak budú podporené projekty v dotknutých osídleniach, ktoré sa nachádzajú na chránenom území či oblasti.

5.3 Bude mať predkladaný materiál vplyv na zmenu klímy a ak áno, aký? (typ, veľkosť a rozsah vplyvu).

Popíšte, akým spôsobom (pozitívne, negatívne) sa bude predkladaný materiál podieľať na znižovaní emisií skleníkových plynov a na adaptácii na zmenu klímy.

Akčný Plán Bývanie bude mať pozitívny, aj keď nepriamy vplyv na životné prostredie Slovenskej republiky a to najmä prostredníctvom:

- *Edukačných činností v oblasti vzdelávania ku spaľovaniu odpadom, oblasti vykurovania, realizácia v rámci projektu Obnov dom mini*
- *Akademických publikácií v oblasti životného prostredia a energetickej chudobe*
- *Výsadba stromov*

Očakáva sa, že pozitívnym vplyvom bude aj aktivita oblasti Zamestnanosti týkajúcej sa nelegálnych výrubov stromov a drevín – devastácie lesov v blízkosti lokalít vylúčených komunit.

Oblasť dopadov klimatickej zmeny, špecificky pre vylúčené komunity, je málo zmapovaná. Pre efektívnejšie zacielenie aktivít do budúceho obdobia, je potrebné situácie komunit sledovať, mapovať a analyzovať, tak, aby boli nasledujúce aktivity tvorené s myšlienkou stále narastajúceho povedomia o otázkach životného prostredia a bývania marginalizovaných komunit. Prvým krokom zacielenia sú práve akademické publikácie AP Bývanie na roky 2025 – 2027.

5.4 Bude mať predkladaný materiál vplyvy na životné prostredie presahujúce štátne hranice? (ktoré zložky a ako budú najviac ovplyvnené)?

*Popíšte typ, veľkosť a rozsah cezhraničných vplyvov.
Nepresahuje žiadne štátne hranice.*

5.5 Aké opatrenia budú prijaté na zmiernenie negatívneho vplyvu na životné prostredie?

Odhadované pozitívne priame aj nepriame vplyvy a ich dopad na obyvateľov MRK bude závisieť od miery implementácie aktivít a od miery zapojenia sa oprávnených žiadateľov do navrhovaných aktivít (obce z Atlasu).

Ide predovšetkým o opatrenia a aktivity zamerané budovanie základnej technickej infraštruktúry (verejné kanalizácie, čistiarne odpadových vôd, prístup k pitnej vode), odpadové hospodárstvo. Väčšina výziev je už vyhlásená, niektoré sú v štádiu pred samotným vyhlásením.

Všetky aktivity týkajúce sa vybudovania či bývania, technickej infraštruktúry (vodovodov a kanalizácií), vrátane zlepšenia prístupu k pitnej vode sú v súlade s podmienkami :

- zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov,
- nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 75/2015 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v súvislosti s opatreniami programu rozvoja vidieka v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 163/2015 Z. z., v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 70/2017 Z. z. a v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 72/2018 Z. z.,
- zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

